

პომიდორი ერთწლოვანი მცენარეა, რომელიც ძალყურძენასებრთა (Solanaceae) ოჯახს მიეკუთვნება. ხელსაყრელ გარემოში (მაგ., ტროპიკებში და სათბურში) შეიძლება მრავალწლოვანიც იყოს. მისი ყველა ჯიშ მიეკუთვნება ერთ სახეობას - *Lycopersicon esculentum* Mill. ამავე სახეობას მიეკუთვნებიან წვრილნაყოფა, ველურად მოზარდი მოცხარისებური და ალუბლისებური ფორმები.

პომიდვრის, როგორც პროდუქტის კვებით ღირებულებას, კარგ გემურ თვისებებთან ერთად, მის ნაყოფში ნახშირწყლების, ამოტოვანი ნივთიერებების, ბიოკა-ტალინატორების და მინერალური მარილების შემცველობა განაპირობებს.

ნაყოფი

პომიდვრის ნაყოფი კენკრა - ორი, სამი, ოთხი ან მრავალბუდეანი. ფორმის მიხედვით გვხვდება: მოცხარისებრი, ალუბლისებრი, მსხლისებრი, ქლიაისებრი, სფეროსებრი, ბრტყელი და ოვალური. მათგან ყველაზე მეტად გავრცელებულია მრგვალი და სფეროსებრი ფორმის ნაყოფიანი ჯიშები.

ფერის მიხედვით ნაყოფი შეიძლება იყოს: წითელი, ყვითელი და მოთეთრო, რომელთაგან ყველაზე მეტად გავრცელებულია წითელნაყოფიანი ჯიშები.

პომიდვრის ჯიშების ნაყოფები ზომის მიხედვით იყოფა: წვრილნაყოფიანებად (70გ-მდე), საშუალო (70-100 გრ) და მსხვილნაყოფიანებად (100 გ-ზე მეტი). ნაყოფის წონა დამოკიდებულია ჯიშზე და მოყვანის პირობებზე. პომიდვრის ნაყოფი თესლის შემცველობის მიხედვით შეიძლება იყოს: მრავალთესლიანი და მცირეთესლიანი. გემური თვისებების მხრივ, პომიდვრის ისეთი ჯიშის ნაყოფები, რომელთაც თესლი მცირე რაოდენობით მოეპოვებათ, უფრო მაღალხარისხისადაა ითვლება, ვიდრე მრავალთესლიანი ნაყოფები.

გემური თვისებების შეფასებისას, პომიდვრის კანის სისქესაც აქვს გარკვეული მნიშვნელობა. რაც უფრო თხელია კანი, მით უფრო გემრიელია ნაყოფი, მაგრამ ტრასპორტაბელობა ცუდი აქვს. კულტურული პომიდვრის

ჯიშები მიეკუთვნებიან სამ ძირითად ჯგუფს, რომლებიც ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან როგორც გარეგნობით, ისე ფოთლების, ყვავილედების (მტევნების) და გვერდითი ყლორტების წარმოქმნის დინამიკით. ეს ჯგუფებია:

მაღალმოზარდი (ძლიერად მოზარდი, ინდეტერმინანტული) ტიპი

პომიდვრის ასეთი ჯიშები, ჩვეულებრივ, მოჰყავთ საყრდენებზე, ისინი თხულოლონ ნაშრევეების გამუდმებულ შეცლას და საყრდენებზე მრავალჯერად აკვრას.

დაბალმოზარდი (დეტერმინანტული ტიპი)

პომიდვრის ბუჩქი ხასიათდება მრდის მოკლე პერიოდით, დაბალმოზარდი (40-50 სმ) ღეროთი, ფოთლებისა და ყვავილედების სიუხვით. პომიდვრის შტამბიან ბუჩქებს აქვთ სქელი, მაგარი და მდგრადი ღერო, რომელიც სწორმდგომია და ჩვეულებრივ არ გაითხმება.

გარდამავალი ტიპი

ეს ტიპი წარმოადგენს პირველ და მეორე ტიპს შორის გარდამავალს. გენერაციული და ვეგეტატიური ორგანოების განვითარების თავისებურებით შტამბიანი ჯიშები წააგავს დეტერმინანტულ ტიპს, თუმცა არის გამოწვევის, რომე-

ლიც უფრო ახლოსაა ინდეტერმინანტულ ტიპთან.

ჯიშები

პომიდვრის ჯიშები ნაყოფის მოშენებისა და შემოსვლის მიხედვით იყოფიან საადრეოდ, საშუალოდ, საგვიანოდ და მათ შორის გარდამავლად.

საადრეო ჯიშები მნივე ნაყოფებს, ხელსაყრელ პირობებში, აღმოცენებიდან 95-110 დღეზე იძლევიან, დარგვიდან კი, 50-60 დღის შემდეგ. საშუალო პერიოდის ჯიშები - აღმოცენებიდან 110-120-ე დღეზე, ხოლო დარგვიდან 65-75 დღის შემდეგ. საგვიანო - აღმოცენებიდან 120-125-ე დღეზე.

ერმაკი - ბუჩქი კომპაქტურია, დეტერმინანტული, ნაყოფი მომრგვალო-წაგრძელებული ფორმის, სიმაღლე 6,2 სმ, დიამეტრი 5,1 სმ, კანი და რბილობი მკვრივი, ბუდეების რაოდენობა 2-3, შეფერვა წითელი, გემო მოტკბო. ტიპური გადასამუშავებელი ჯიშია. მნივე ნაყოფები მცენარეზე დიდი ხნით დაყოვნების შემთხვევაშიც ნაკლებად ზიანდებიან, რის გამოც ეს ჯიშ მოსავლის აღების ჯერადობის შემცირების კარგ საშუალებას იძლევა.

ანჯელა გიგანტი - მიუხედავად სახელწოდებისა, ბუჩქი

რეკავ ფარმეებისთვის - კომიდვრის აგროტექნოლოგია

კომპაქტურია, დეტერმინანტული. ნაყოფი მომრგვალო-ნაგრძელბუდული ფორმის, სიმაღლე 6,5 სმ, დიამეტრი 5,2 სმ, ნითელი შეფერვის. აქვს მკვრივი კანი და რბილობი მშრალია, ბუდიაზობა 2-3, გამოსადეგია გადასამუშავებლად.

ამერიკული ყვითელი - ბუჩქი საშუალო სიძლიერის, ნაყოფი მომრგვალო ფორმის, სიმაღლე 6,8 სმ, დიამეტრი 7,8 სმ, კანის და რბილობის შეფერვა ყვითელი, რბილობი საშუალო სიმკვრივის, ნაკლებად წვნიანი, ბუდეების რაოდენობა 6, კულინარიული თვისებები საშუალო. ამ ჯიშის ნაყოფები გარეგნულად, ფორმით და შეფერილობით ძლიერ წააგავს ხურმის ნაყოფებს. გამოსადეგია როგორც გადასამუშავებლად, ისე სასალათოდ.

პასესტერი - ბუჩქი კომპაქტურია, დეტერმინანტული, ნაყოფი მომრგვალო-ნაგრძელბუდული ფორმის, სიმაღლე 6,2 სმ, დიამეტრი 5,1 სმ, ბუდეების რაოდენობა 2-3, კანი და რბილობი მკვრივი, შეფერვა ნითელი. სხვა ჯიშებთან შედარებით, გამძლეა სოკოვანი დაავადებების მიმართ. ტიპური გადასამუშავებელი ჯიშია, გამოსადეგია სასალათოდ. მწიფე ნაყოფები, მცენარეზე დიდი ხნით დაყოვნების შემთხვევაშიც, ნაკლებად ზიანდება, რის გამოც, ეს ჯიში მოსავლის შემცირდომულ ვადებში აღების კარგ შესაძლებლობას იძლევა.

ტიუოლი - ბუჩქი დეტერმინანტულია, კომპაქტური, ნაყოფი მომრგვალო-ნაგრძელბუდული ფორმისა, სიმაღლე 6,1 სმ, დიამეტრი 4,8 სმ-ია, ნითელი ფერის კანი და რბილობი მკვრივია, მცირე ბუდიაზობა (2-3), გემო მოტკბოა, ვარგისია გადასამუშავებლად.

რენტო - ბუჩქი კომპაქტურია, ნაყოფი მომრგვალო-მობრტყო, სიმაღლე 4,5 სმ, დიამეტრი 6,3 სმ, ნითელი შეფერვის, კანი და რბილობი საშუალო სიმკვრივის, უფრო წვნიანი, ვიდრე რით გრანდე, ბუდეების რაოდენობა 3-5, გადასამუშავებელი ჯიშია, გამოდგება სასალათოდ.

რიო გრანდე - ბუჩქი კომპაქტურია, ნაყოფი მომრგვალო, ოდნავ ნაგრძელბუდული ფორმის, სიმაღლე 6,0 სმ, დიამეტრი 5,1 სმ, კანი და რბილობი მკვრივი, მშრალი, ბუდეების რაოდენობა 2, თესლი მცირე, მოტკბო გემოსი, ტიპური გადასამუშავებელი ჯიშია.

ფალკონი - ბუჩქი საშუალო სიძლიერის, ნაყოფის ფორმა მომრგვალო-მობრტყო, სიმაღლე 7,6 სმ, დიამეტრი 8,6 სმ, ნაყოფები უმეტესად დიდი ზომისაა, იწონის 300-500 გრამს, ბუდეების რაოდენობა 6-7, ნაყოფი ნითელი ფერისაა, კანი და რბილობი ხორციანი, კარგი კონსისტენციის, მოტკბო გემოსია. მოხმარების მიხედვით, ჯიში უნივერსალურია. კარგია როგორც სასალათოდ, ასევე გადასამუშავებლად.

ვოლგოგრადსკი - ბუჩქი კომპაქტურია, ნაყოფი მომრგვალო-მობრტყო ფორმის, სიმაღლე 4,7 სმ, სივანე 7,6 სმ, ბუდიაზობა 6-8, კანი თხელი, ნაზი; რბილობი წვნიანი, ნაყოფის შეფერილობა ნითელი, გემო მოტკბო-მოშავო; ტიპური სასალათო ჯიშია.

კომპაქტულია - ბუჩქი საშუალოზე ძლიერი ზრდისაა; საკმაოდ დატოტვილი, ნაყოფი მომრგვალო-მობრტყო ფორმის, სიმაღლე 7,2 სმ, დიამეტრი 8,9 სმ. ბუდეების

რაოდენობა 7 (ექვსი პერიფერიული, ერთი ცენტრალური); კანი თხელი, ნითელი შეფერილობის, რბილობი ნაზი, წვნიანი, კარგი გემოსი, მოშავო-მოტკბოა. ტიპური სასალათო ჯიშია.

ვარდისფერი - ბუჩქი საშუალოზე ძლიერი ზრდისაა, დატოტვილი, ნაყოფი მომრგვალო-მობრტყო ფორმისაა, დიდი ზომის, სიმაღლე 7,2 სმ, დიამეტრი 8,6 სმ, შეფერვა მოვარდისფრო-ნითელი, წვნიანი, აქვს მოშავო-მოტკბო გემო, გამოსადეგია სასალათოდ.

პომიდვრის აგროტექნიკა

ნიადაგის დამუშავება

ნიადაგის დამუშავება იწყება შემოდგომაზე ან ზამთრის პირას, ნაკვეთიდან წინამორბედი კულტურის აღებისა და ნარჩენების განმუხრის შემდეგ ნაკვეთის აოშვით. აოშვა ტარდება 4-6 სმ სიღრმეზე, თუ ნაკვეთზე მრავალწლოვანი სარეველები იყო გავრცელებული, მაშინ - 10-12 სმ-ზე. მშრალად მოხუნა აღმოსავლეთ საქართველოში უნდა ჩატარდეს 25-30 სმ-ის სიღრმეზე, დასავლეთ საქართველოში - 20 სმ-ზე.

საადრეო ჩითილის გამოზრდა

პომიდვრის საადრეო მოსავლის მისაღებად, ჩითილი გამოჰყავთ კვალსათბურებში ან სათბურებში.

დაბლობ ზონაში, კვალსათბურებში თესლი უნდა დაითესოს თებერვლის პირველ ნახევარში, საშუალო საგვიანოსათვის - მარტში, ხოლო საგვიანოსათვის - აპრილში; მებოსტნეობის სხვა ზონებში, ორ-ორი კვირით უფრო გვიან. უფრო ადრე დათესვა არ არის მიზანშეწონილი, რადგან გადამრდილი ჩითილი ცუდად ხარობს და მცენარე მალე ამთავრებს მსხმოიარობას. შედმივ ადგილზე დარგვის მომენტისათვის, ჩითილს უნდა ჰქონდეს განვითარებული 7-9 ფოთოლი და პირველი საყვავილე მტევანი.

ჩითილის სათბურში გამოზრდა ღია გრუნტისათვის

პომიდვრის ჩითილის გასოფიანად, სათბურის 1 მ² ფართობზე ითესება 2-3 გრამი თესლი. მწკრივში თესლი უნდა ჩაითესოს ისეთ მანძილზე, რომ 1 მ² ფართობზე უზრუნველყოს 250-დან 300 ცალი ჩითილის გამოზრდა.

დარგვისას იყენებენ ყველა მიღებულ ხერხს: კვადრატულს, კვადრატულ-ბუდობრივს და ზოლებრივს.

კვადრატულის დროს, ძლიერი ზრდის ჯიშები შეიძლება დაირგოს 70x70 სმ-ზე. ასეთივე კვების არით შეიძლება დაირგოს დეტერმინანტული ჯიშებიც; ზოლებრივად დარგვისას, დეტერმინანტული ჯიშები შეიძლება დაირგოს (90+50)/2X30 სმ-ზე, შედარებით ძლიერი ზრდის ჯიშები (120+50)/2X35 სმ-ზე (ორმწკრივიანი ზოლები).

ბოვლა

პომიდვრის მოვლის ძირითად სამუშაოებს შეადგენს: ნიადაგის გაფხვიერება, მიწის შემოყრა, სარეველა ბალახების მოსპობა, გამოკვება, მანებელ-დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლა.

პომიდვრის სხვა და ფორმირება

პომიდვრის გასხვლა და საყრდენზე აკვრა წარმოებს იმ მიზნით, რომ დაეჭვართო ნაყოფის დამნიფება და დავიცვათ იგი დაღობისაგან. აუკრავი პომიდვრის ნაყოფის ლპობას მასობრივად აქვს ადგილი მძიმე, ტენიან ნიადაგებზე და ნაკვეთის მოღვარვით მორწყვის დროს.

პომიდვრის გასხვლით ან ნამხრეების შევლით ძლიერდება მცენარეზე დარჩენილი ყლორტებისა და სანაყოფე მტევნების კვება. ეს, თავის მხრივ, ხელს უწყობს ნაყოფის მალე დაშხვიფლებას და დამნიფებას.

პომიდვრის მოსავლიანობის გაზრდის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ღონისძიებას წარმოადგენს მცენარეების გამოკვება ორგანული და მინერალური სასუქებით.

პირველი გამოკვება ტარდება დარგვიდან 10-15 დღის შემდეგ, მეორე - პირველი გამოკვებიდან 20-25 დღის შემდეგ, მესამე - მეორე გამოკვებიდან 20-25 დღის შემდეგ.

პირველი გამოკვებისას ერთ ჰექტარზე შეაქვთ 50-100 კგ ამონიუმის გვარჯილა, 100-150 კგ სუპერფოსფატი, 50-100 კგ კალიუმის ქლორიდი. მომდევნო გამოკვებაზე, ერთ ჰექტარზე შეაქვთ 50-100 კგ ამონიუმის გვარჯილა, 50 კგ კალიუმის ქლორიდი.

პომიდვრის უხვი მოსავლის მისაღებად მორწყვა არა მარტო მშრალ რაიონებშია საჭირო, არამედ გვალვის დროს ყველა ზონაში.

პირველი მორწყვა ტარდება ჩითილის მუდმივ ადგილზე დარგვისთანავე. მეორე მორწყვა ტარდება, გამონაკლისის სახით, მცენარეების მუდმივ ადგილზე დარგვიდან რამდენიმე დღის (2-4) შემდეგ იმ შემთხვევაში, თუ ნიადაგი მსუხუქია, ამინდი ხანგრძლივად მშრალია და შესასვსება ვაცდენილი ადგილების მნიშვნელოვანი რაოდენობა. სხვა შემთხვევაში, წყალი უნდა მიეწოდოს მხოლოდ ახლად გამოჩვეულ მცენარეებს.

მოსავლის აღება

მორეული ბაზრისათვის პომიდორი, როგორც წესი, მნიფობის ადრეულ ფაზაში იკრეფება. როდესაც დანიშნულების ადგილზე მისატანად 10 დღეზე მეტია საჭირო, ნაყოფი იკრეფება სიმნიფის პირველ ფაზაში, ხოლო როდესაც ტრანსპორტირებისთვის საჭიროა 3-4 დღეზე მეტი - მეორე ფაზაში. ადგილობრივი ბაზრისთვის პომიდორი იკრეფება სიმნიფის მესამე და მეოთხე ფაზებში.

პომიდვრის ინდუსტრიული ტექნოლოგიით წარმოება ითვალისწინებს მოსავლის აღების მექანიზაციის სპეციალური კომბინაციით.

პომიდვრის ხელით კრეფა საქართველოს ბარის პირობებში ივნისის თვიდან იწყება და ნოემბრამდე გრძელდება. ნაყოფები იკრეფება 4-5 დღეში ერთხელ. დასუფთავებისა და დახარისხების შემდეგ, დაკრეფილ ნაყოფებს ათავსებენ ყუთებში და აგვანიან სარეალიზაციოდ.

